

Предмет: *Здравствена нега и заштита детета*

Тема: *Заштита деце у кући и ван куће*

Смер: *Васпитач у предшколским установама*

Предавач: *Проф.др Невенка Зрнзевић*

Датум: *24.11.2020*

Заштита деце у кући и ван куће

Ма колико направили дом безбедним никад није 100% сигуран, зато увек треба да будете на опрезу. Увек морате бити свесни шта радите и никако не смете дозволити да будете расејани у друштву бебе. Зато не би требало да користите седативе, алкохол или дрогу како не би довели себе и дете у опасност. Ни у ком случају не треба остављати бебу саму у кући или у соби. **Никада** не смете да оставите бебу и да „скокнете“ до продавнице, пијаце или комшинице, да препаркирате кола или да одете у пошту.

Никада не смете да оставите нож на столу док је беба за столом, укључену пеглу или веш машину без надзора, док се беба креће унаоколо. Морате да пазите да топле напитке или алкохолна пића, пепељару и слично не остављате на столу на дохват детета. **Никада** не остављајте бебу саму са дететом предшколског узраста или са кућним љубимцем. Најбитније је да створите навику да опасне ствари као што су лекови и хемијска средства после употребе враћате на своје место и да их ни на трен не оставите у домашају детета. Научите технике прве помоћи и саставите кућни прибор за прву помоћ. Деца ни у кући нису сасвим безбедна, тако да и најбезазленији предмети и кућни апарати могу да буду извор опасности.

Заштита од струје

Познато је да деца воле да истражују своју околину, и да то чине на њима својствен начин. Често гурају прстиће у утичнице, притискају прекидаче, гризу гајтане и сл. Како би смо заштитили дете од контакта са струјом, треба набавити посебне заштитнике за утичнице, замените оштећене електричне гајтане, као и напукле утичнице и прекидаче. Изоловати сваку жицу. Заштитници се могу набавити у продавницама електричног материјала, као и у продавницама које продају опрему за децу.

Заштита од ватре

Рингла, рерна, грејалица, пегла, такође представљају опасност за мале истраживаче. Директан контакт са врелом површином ових тела доводи до опекотина и стреса код детета. Међутим, стављање других предмета у близин или на апарате такође представља опасност - нпр. крпена лутка или пластична играчка поред грејалице (или на рингли) могу да изазову пожар. Треба водити рачуна да ови апарати не буду никада доступни малишанима, а уколико се ипак налазе у њиховој близини, онда дете не „испуштати из вида“, како бисте на време предупредили потенцијалну опасност.

Заштита од воде

Никада, али заиста **никада** не остављати дете само у кади. Оно лако може да склизне под воду (јер је сапуњава од шампона или сапуна), или да покуша само да устане и падне преко ивице каде, или да удари главом у славину.

И веш машина представља опасност. Никада не можете знати шта све деци може да падне на памет, али познати су случајеви када су се малишани играли жмурке, и један од њих се сакрио у веш машину. Друго дете је затворило врата машине, притисло дугме и укључило је. Машина се напунила водом, а исход је био фаталан. Колико год вам звучало немогуће да се дете «увуче» у бубањ машине, не заборавите да су деца веома савитљива.

Друга опасност је отварање врата машине док ради. Тада из ње може да изађе врела вода и ошури дете. Зато је најбоље да веш машину укључујете ноћу, када дете спава, и да преко дана обавезно вадите утикач из утичнице. Нови модели машина имају блокаду, што значи да врата не могу да се отворе док машина ради. Али, када се искључи, блокада траје само један минут, а за то време вода загрејана на деведесет степени не може да се охлади! Деца веома пажљиво гледају и памте све радње које ви обављате, а затим вас имитирају. Двогодишње дете које је посматрало маму како ставља веш у машину, знаће како да је укључи!

Врела вода, супа, храна на рингли шпорета и дете које се мота по кухињи, могу да буду опасна комбинација. Такође, врела кафа или чај на столу испод којих се налази миље који дете лако може да повуче ка себи, представљају свакодневну опасност. Потребно је да се

води рачуна о свим стварима које су безазлене на први поглед, јер некада је немогуће процените колико одређена ситуација може да буде опасна за дете.

Заштита од удараца

Оштре ивице столова, ниско постављени уређаји (ТВ, музички стуб и сл), фиоке које се лако извлаче, тешки украси и вазе на миљеима могу озбиљно да повредe дете. На ивице столова ставите заштитнике (продају се у беби и дечјим продавницама), закључајте фиоке на ормарима и столовима, склоните ломљиве и тешке ствари са полица да деца не могу да их дохвате. Телевизоре, видео рекордере, музичке стубове окрените задњим делом према зиду, тако да дете не може да их дохвати и преврне на себе. У периоду када дете пузи, учи да се подиже на ноге и да хода, ослободите простор од вишка ствари. Дозволите му да безбедно прави прве кораке.

Заштита од тровања

Има ли већег изазова за дете од шарених боца у купатилу и кухињи. У тој дивно обојеној амбалажи се налазе опасне и отровне хемикалије. Отварање боца и пробање садржаја за дете представља истраживање. Оно не зна да је то опасно, и зато навикните да све хемикалије (средства за рибање, чишћење, прашак, па чак и сапуне) држите на месту које је за дете недоступно. Виком и грдњом га нећете научити да је то опасно за њега. Сав тај шарениш оно доживљава као игру и изазов. Значи, далеко од ока... Некада и најобичнија игра може да угрози безбедност детета. Гумена лопта коју баца у стану може да удари у екран телевизора, лустер и друге ломљиве предмете који могу да га повредe. Фрижидери и замрзивачи који нису у употреби изазивају малишане да се у њима крију. Поставите катанце на врата и онемогућите им такву врсту игре. Батерије у играчкама које се дуго не користе могу да исцуре, а деца много воле да стављају све и свашта у уста. Претурање по канти за смеће, грижење кеса, стављање ненадуваних и надуваних балона у уста (чести су случајеви давлeња управо балонима!), кликери који су ”идеални“ за убацивање у уши и нос..

Да бисмо своје дете заштитили од многих опасности у кући и ван ње, требало би да свет сагледавамо из дечје перспективе.

Заштита ван куће

Очување сигурности деце је задатак који захтева велику одговорност и много времена. Нажалост, повреде су веома честе код деце у узрасту од једне до три године.

Оне се обично називају "несрећним случајевима", јер изгледа као да се "дешавају случајно", и да се "не могу избећи". Ипак, не ради се о случајним догађајима, они се дешавају по одређеној шеми. Када схватимо ту шему, можемо да предузмемо кораке за спречавање великог броја несрећа. У размишљању о повредама код деце, важно је да се размотре фактори који су везани за дете - пре свега предмети који узрокују повреду и окружење у коме се повреда десила. За родитеље је важно да имају на уму те чињенице.

Дете не разуме реч "НЕ"

Узраст има пресудну улогу у дефинисању потребе за "надгледањем" детета. У свакој фази његовог развоја треба идентификовати ризике, као и оно што може да се учини да би се ти ризици отклонили. Деца између шест и осам месеци не разумеју увек значење речи "не". Чак и када им двадесет пута кажемо да нешто не дирају, она се у часу створе на забрањеном месту. У том узрасту, меморија детета није довољно развијена да би се оно сетило ранијих упозорења. Дете тестира и ре-тестира реалност, што је у том узрасту нормалан начин учења.

Безопасно окружење

Двогодишња деца су такође изложена ризику, јер њихове физичке вештине превазилазе њихову способност да разумеју исход. Дететов осећај за опасност није довољно јак да би га зауставило у истраживању нечег што му је тренутно интересантно. Чак и ствари које су изван видног поља, као што су доња полица испод лавабоа и ормарић са лековима, бивају занимљиви малишанима. Учите дете понашању на улици. Треба да научи да не сме да пређе улицу, а да не држи руку одрасле особе.

Исто тако треба да ослушкује и тражи аутомобил (да гледа лево и десно) и да не прелази улицу ван пешачке зоне или на црвено – ви треба да будете узор детету у томе.

Контролисањем окружења и уклањањем ризика, детету може да се пружи слобода потребна за раст и развој. Стварање сигурног окружења у кући, али и у парку - као једном од места за дететову игру, више је од самог спречавања да дође до повређивања. Оно омогућава детету да изграђује самопоуздање током истраживања околине.

Деца у аутомобилу

Аутоседишта за децу имају јасно одређену сврху – да заштите дете у случају удеса. Ипак, и после увођења новог закона о саобраћају, превише је родитеља који седиште погрешно (погрешна величина, погрешно намештање, одсуство хомологације) или уопште не користе. Родитељи још увек нису довољно свесни ризика којем излажу своју децу током превоза у аутомобилу. Ево шта треба да знате да би ваш највреднији пртљак био сигуран. Саобраћајне несреће су први разлог смрти деце између 5 и 13 година у Европи. Светска здравствена организација наглашава да правилно употребљена дечија седишта умањују за 70% вероватноћу смртних повреда у случају судара.

Код нас не постоје званични подаци о броју породица које користе седишта али је незванична слика веома забрињавајућа. Забрињава и чињеница да старија деца такође не везују појас јер сматрају да је беспотребан.

Деца треба да буду увек везана у одговарајућем седишту јер у супротном могу да буду озбиљно повређена чак и у блажем удесу или при наглум кочењу. Највећи ризик је снажан ударац у предња седишта или у шофершајбну. За дете које путује без седишта ризик озбиљних повреда је 7 пута већи.

Заштите у дворишту

Уколико постоји двориште то је право место за дете и кад је реч о игри и кад се ради о учењу – али треба преузети неке основне мере да би се обезбедила безбедна игра. Никада

не треба остављати мало дете у дворишту без надзора поготово кад се игра на неком узвишењу као што је трем или поред водене површине.

Уколико постоји базен у дворишту треба га оградити или прекрити. Беба може да се удави у води висине само пар центиметара, зато никада не сме да се остави беба сама близу воде! Мора да се научи дете да несме да уђе у базен, каду или језерце без маме, тате или бeбиситерке.

Треба увек да се провери да ли у дворишту постоје оштри предмети (ексери, метални предмети, шприцеви, стакло) или оштре ивице да се дете не би уболело или посебло. Све алате за башту треба држати под бравом, исто то важи и за хемикалије за биљке. Несме се бити расејан – после употребе одмах враћати алате и хемикалије на место.

Уколико постоје отровне биљке у башти – треба их уклонити. Треба проверити у некој енциклопедији које су биљке отровне.

Роштиљ, прибор за роштиљање, а касније и жар треба држати подаље од деце. После игре у башти обавезно операти руке детету (то треба да пређе у рутину) поготово ако постоје кућни љубимци.

Уколико постоје справе за игру као што су љуљашка, клацкалица или тобоган проверити са времена на време да ли су шрафови затегнути или да ли је пластика оштећена. Уколико имате пешчаник треба га свако вече прекрити, да мачке не би вршиле нужду тамо где се играју малишан.

Никада не треба дозволити да се беба игра напољу без надзора. И беба која спава у колицима мора да буде надзирана. Увек треба закључавати дворишна врата или набавити браве које деца не могу да отворе, да дете не би побегло.

Безбедност на игралишту

На игралишту, пре игре обавезно треба проверити тобоган и остале справе за игру које се могу јако угрејати на сунцу и детету по голим ногама и рукама изазвати опекотине.

Обавезно треба проверити и њихову исправност.

Не треба бебу стављати у високу траву да не би ставила отровне биљке у уста. Осим тога, остелљива кожа може лако да се оспе и поцрвени услед контакта са разним травама.

Треба научити дете да не сме само да се приближава љуљашци или другим справама јер се може повредити. Увек проверите да ли на игралишту има стакла, измета или другог потенцијално опасног отпада.

Неки од савета за заштиту деце:

- **Ставите маске на утичнице;**
- **Ставите заштиту за фиоке, WC даску, фрижидер, ивице на сточићу, врата, за регулаторе на шпорету, за врата рерне,...;**
- **Поставите заштитну ограду на степеништу;**
- **Склонити пепељаре ван домашаја вашег детета, најбоље би било да се уопште не пуши у дому;**
- **Комоде и ормаре причврстити за зид, да дете не би могло да их свуче на себе;**
- **Сакрити електричне гајтане (увући их у заштитни кабл, прилепитиза паркет специјалном траком или их сакрити иза намештаја;**
- **Собне биљке на неко време ставити ван домашаја детета;**
- **Проверите све шрафове на намештају и затегнути их;**
- **Ставити заштитне решетке испред камина, пећи, грејалице, радијатора;**
- **Неко време заборавите на стољњаке, беба може да их свуче на себе са целим ручком;**
- **Бебе не би требало да се играју играчкама старије деце – није за њихов узраст и могу да се повреде;**
- **Све хемикалије ставити ван домашаја детета!;**
- **Све лекове ставити ван домашаја детета (и зубну пасту, витамине, шампон за косу).**
- **Никако не остављајти у домашају детета: новчиће, кликере, ствари пречника мањег од 3,5 сантиметра, маказе, ножеве, бријаче, шибице, упаљаче, оловке, пластичне кесе и балоне (беба може да се угуши), накит, мале батерије и слично**

